

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TOIMINTAKERTOMUS- KANNANOTTO

ALUEHALLINTOVIRASTOJEN TYÖSUOJELUN VASTUUALUEIDEN TOIMINNASTA VUODELTA 2021

**SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ
HELSINKI 2022**

SISÄLLYS

1. Yleisarvio ja valmistelu.....	3
2. Tulossopimuksen toteutuminen.....	4
2.1 Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta	4
2.2 Arvio toiminnallisen tulostavoitteiden toteutumisesta	4
3. Valtiotalouden tarkastusviraston ja muiden tarkastusten huomiot	6
4. Toimenpiteet.....	6
4.1 Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueille ehdotetut toimenpiteet.....	6
4.2 Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteet.....	7

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) antaa valtion talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän tilinpäätös- ja toimintakertomuskannanottonsa aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden toiminnasta vuodelta 2021 ja niistä toimenpiteistä, joihin aluehallintovirastojen tilinpäätöskertomus ja siitä 26.4.2022 annettu Valtiontalouden tarkastusviraston tilin-tarkastuskertomus ja vuosiyhteenveto ja muut selvitykset antavat aihetta.

1. Yleisarvio ja valmistelu

Vuosi 2021 oli nelivuotiskauden 2020 – 2023 toinen toimintavuosi. Nelivuotiskaudelle keskeistä on toiminnan ja toimintatapojen kehittäminen sekä valtakunnallisen toiminnan suunnittelun vakiinnuttaminen.

Covid 19 -pandemia vaikuttaa edelleen työpaikkavalvonnan toteuttamisen tapoihin. Nopeasti muuttuva tautitilanne aiheutti tarkastusten peruuntumista myös hyvin lyhyellä aikavälillä. Työpaikkatarkastusten tekoa ei kuitenkaan missään vaiheessa jouduttu täysin keskeyttämään. Toimintavuoden tavoitteiden saavuttamisen arvioinnissa valvonnan määrän ohella huomiota kiinnitettiin siihen, miten valvontaan suunniteltuja resursseja on hyödynnetty, kun työpaikkavalvontaa ei ole täysimääräisesti voitu tehdä.

Vuoden 2021 tulostavoitteiden toteutumista on arvioitu 1-5-asteikolla kuten aiemminkin. Kokonaislukujen lisäksi on voinut käyttää puolikkaita numeroita. Arvioinnissa on painotettu keskeisiä ja merkittäviä tavoitteita, samalla merkitykseltään pienemmät tavoitteet ovat saaneet pienemmän painon.

Kokonaisuudessaan STM arvioi, että aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet ovat toteuttaneet vuoden 2021 tulostavoitteet hyvin, (arvosana 4).

Tavoite	Ministeriön näkemys arvosanasta
Työolot	4
Pirstaloituva työelämä	4
Työn kuormittavuus	5
Tieto ja digitalisaatio	4
Jatkuva uudistuminen	4
Ajo- ja lepoaikavalvonta	4
Moniviranomaisyhteistyöhanke	4
Henkilöstövoimavarat	4
Resurssit	4
KOKONAISARVOSANA	4

Arviointiasteikko 1-5; jossa:

- 1 = Tulostavoitetta ei ole edistetty toimintavuonna.
- 2 = Tulostavoite on osittain toteutunut:
- 3 = Tulostavoite on toteutunut lähes tulossopimuksessa suunnitellun mukaisesti.
- 4 = Tulostavoite on saavutettu tavoitteen mukaisesti.
- 5 = Tulostavoite on saavutettu ja ylitetty huomattavasti.

Kannanotto on valmisteltu STM:n sisäisessä valmisteluryhmässä sekä työ- ja tasa-arvo-osaston johtoryhmässä. Työsuojelun vastuualueet ovat antaneet yhteisen palautteen kannanotosta. Kannanotto on käsitelty ministeriön virkamiesjohtoryhmässä. Sosiaali- ja terveysministeri on tehnyt päätöksen kannanotosta kansliapäällikön esittelystä. Valmistelu on perustunut ministeriön sisäiseen ohjeeseen, Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen ja vuosiyhteenvetoon sekä aluehallintoviraston vuoden 2021 tilinpäätökseen ja työsuojelun vastuualueiden tulostavoitteiden raportointiin.

2. Tulossopimuksen toteutuminen

2.1 Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta

Yhteiskunnallisten vaikutusten aikaansaamiseksi työsuojelun vastuualueet ovat toiminnallaan vaikuttaneet työpaikkojen turvallisuuden johtamiseen ja työolosuhteisiin siten, että haitalliset turvallisuus- ja terveysvaikutukset vähenevät, sekä vaikuttaneet toiminnallaan myös työsuhteen ehtojen parempaan noudattamiseen ja harmaan talouden torjuntaan.

2.2 Arvio toiminnallisen tulostavoitteiden toteutumisesta

Ilmiöpohjainen valvonta

Nelivuotiskaudella valvontaa kohdennetaan erityisesti kolmeen tunnistettuun ilmiöön: työoloihin, pirstaloituvaan työelämään ja työn kuormittavuuteen. Ilmiöpohjainen, valtakunnallisesti suunniteltu valvonta sekä vertaisoppiminen vaikuttavat edistämään valtakunnallisesti yhtenäisiä toimintatapoja. Valtakunnallisen toiminnan kehittäminen jatkuu edelleen ja vuoden 2022 tulostavoitteiden mukaisesti valvonnan yhtenäisyyttä tulee jatkossa arvioida entistä järjestelmällisemmin. Myös hankkeiden ja ilmiöiden väliselle yhteistyölle tulee kehittää selkeitä toimintatapoja.

Työolojen valvontaa saatiin toteutettua suunnitelmien mukaan, vaikka työpaikkatarkastusten tekeminen oli välillä vaikeaa. Erityisesti biologisten altisteiden valvonnan osalta pystyttiin myös reagoimaan työpaikkojen kasvaneeseen ja muuttuneeseen tietotarpeeseen.

Nopeasti muuttuva valvontakenttä aiheuttaa haasteita pirstaloituvan työelämän valvonnalle. Työsuojeluvalvonnassa on pystytty reagoimaan näihin muutoksiin hyvin ja ilmiöön liittyen on meneillään useita kehittämishankkeita. Nopeat muutokset aiheuttavat myös paineita työsuojeluvalvonnassa kertyvän tiedon tehokkaalle analysoinnille ja jakamiselle. Työsuojelun vastuualueet ovat pystyneet reagoimaan nopeasti erilaisiin tietopyyntöihin.

Ulkomaalaisen työvoiman valvontaan saatiin vuonna 2021 merkittävä lisäresurssi. Rekrytointi- ja perehdytysprosessi kuormitti vastuualueita merkittävästi vuoden aikana, mutta loppuvuodesta lisäresurssi mahdollisti aiempaa tehokkaamman reagoinnin valvontavihjeisiin.

Työn kuormittavuus –ilmiö on onnistunut hyvin edistämään toiminnan kokonaisvaltaista suunnittelua ja arviointia. Ilmiön sisällä on myös lähdetty oma-aloitteisesti toteuttamaan vertaisoppimista. Ilmiöön liittyen yhteiskunnallinen keskustelu on vilkasta ja tämä on näkynyt myös kasvaneena asiakaskysyntänä. Ministeriö korostaa myös muun analyysin merkitystä

asiakaskysyntään vastaamisen rinnalla, jotta ne toimialat, joilla kokonaisuus ei vielä ole laajassa keskustelussa, eivät jää valvonta- ja vaikuttamistoiminnan ulkopuolelle.

Tieto ja digitalisaatio

Työsuojelun vastuualueiden tietoon ja digitalisaatioon liittyvät kehittämishankkeet ovat edenneet suunnitellun mukaisesti lukuun ottamassa pilvikypsyysmallin kehittämistä, jossa aluehallintoviraston yhteinen hanke ei ole edennyt suunnitellussa aikataulussa. Kokonaisuuteen liittyy useita merkittäviä hankkeita, joiden avulla työsuojelun vastuualueiden toimintaa kehitetään koko runkokauden aikana. Hankkeet ovat edenneet suunnitellussa aikataulussa ja niiden kehitys tukee hyvin runkokauden tavoitteiden toteutumista.

Jatkuva uudistuminen

Työsuojeluvalvonnan suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin osalta tehdään jatkuvaa kehittämistä. Osavuosisraportin palautteessa ministeriö korosti toiminnan suunnittelun ja seurannan prosessien vakiinnuttamisen sekä laadun parantamisen menettelyjen kuvaamisen tärkeyttä. Prosesseja on toimintavuoden aikana merkittävästi selkiytetty.

Ministeriö kannustaa vastuualueita jatkamaan kehittämistyötä ja vakiinnuttamaan toiminnan suunnittelun ja seurannan prosessit sekä laadun parantamisen menettelyt käytännön toiminnaksi. Erityisesti on syytä panostaa yhteisten työkalujen kehittämiseen ja käyttöönottoon prosessien toteutuksen tukena.

Valvonnan valtakunnallinen suunnittelu on myös kehittynyt hyvin. Toimenpiteiden valtakunnallisessa johtamisessa tulee kiinnittää huomiota kokonaisuuden hallintaan. Tulostavoitteiden toteutuksessa on myös syytä aiempaa tehokkaammin tunnistaa toimenpiteiden välisiä yhteyksiä ja yhteistyötarpeita.

Valvonnan ja muun vaikuttamistoiminnan suunnittelun tueksi on laadittu asiakassegmentointi, jonka tehokas käyttöönotto tukee valvonnan ja muiden vaikuttamisen keinojen vaikuttavaa hyödyntämistä.

Asiakaskysyntä

Ministeriö pitää hyvänä, että vastuualueet ovat laajentaneet asiakasyhteydenottojen seurantaa. Palveluiden saatavuustavoitteiden osalta vastuualueet ovat saavuttaneet erinomaisesti lupahakemusten käsittelyn tavoitteet niiden määrien kasvusta huolimatta. Ministeriö kiittää lupakäsittelyn tehokasta toimintaa poikkeuksellisessa tilanteessa.

Erityistavoitteet

Ajo- ja lepoaikavalvonnan osalta kaksivuotisen tavoitteen toteutus etenee hyvin.

Moniviranomaisyhteistyöhanke on lähtenyt hyvin käyntiin ja etenee suunnitelman mukaisesti.

Henkilöstövoimavarat

Työsuojelun vastuualueiden valtakunnallisen yhteistyön lisääntyminen on asettanut paineita toiminnan johtamiselle. Kuluvalla runkokaudella vastuualueilla on otettu käyttöön useita menettelyitä toiminnan valtakunnallisen ohjauksen kehittämiseksi. Vastuiden määrittely, yhteisten linjausten tekeminen ja tiedonkulun varmistaminen vaativat kuitenkin kehittämistä myös jatkossa. Vastuualueiden VMBarojen tulokset on vastuualueilla analysoitu ja niiden pohjalta on sovittu toimenpiteistä.

Henkilöstön osaamiseen ja koulutusmahdollisuuksien varmistamiseen on panostettu suunnitelmallisesti. Vastuualueiden välinen vertaisoppiminen ja valtakunnallinen yhteistyö tukevat osaltaan osaamista. Myös vastuualueiden yhteinen osaamiskartoitus on aloitettu. Ministeriö pitää valtakunnallisen resurssisuunnittelun merkitystä toiminnan kehittämisessä suurena.

Resurssit

Vuodelta 2021 vastuualueilla jäi siirtyvää määrärahaa yhteensä lähes 2,9 miljoonaa euroa. Lisäksi jakamatonta määrärahaa oli vuoden lopulla lähes 2,3 miljoonaa euroa. Siirtomääräraha kasvoi edelleen, vaikka vastuualueiden bruttomenot lisääntyivätkin. Osaltaan tähän vaikuttaa uusien ulkomaalaistarkastajien rekrytointi kesken vuotta sekä matkustamisen kustannusten vähentyminen. Ministeriö korostaa, että vastuualueiden on jatkossa toiminnan suunnittelussaan pyrittävä pienentämään siirtyvän määrärahan osuutta.

Resurssien seuranta on kehitetty. Ministeriö pitää tärkeänä, että resurssien käytön seuranta kehitetään myös jatkossa siten, että sen avulla saadaan riittävät tiedot toiminnan kohdentumisesta.

3. Valtiontalouden tarkastusviraston ja muiden tarkastusten huomiot

Valtiontalouden tarkastusvirasto on antanut 26.4.2022 tarkastuskertomuksen viraston toiminnasta. Tilintarkastajan vuosiyhteenvedon mukaan tarkastuksessa ei ole tullut esiin olennaisia huomautettavaa.

4. Toimenpiteet

4.1 Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueille ehdotetut toimenpiteet

Kuluvalla nelivuotiskaudella kohdennetaan merkittävä määrä resursseja toiminnan valtakunnalliseen kehittämiseen ja siihen liittyvien prosessien vakiinnuttamiseen. Ministeriön näkemyksen mukaan työsuojelun vastuualueiden tulisi vuonna 2022 panostaa erityisesti:

- Toiminnan suunnittelu- ja seurantarjestelmän käytön kehittämiseen ja tehokkaaseen hyödyntämiseen osana valtakunnallista johtamista
- Ilmiöiden välisen yhteistyön kehittämiseen
- Valvonnan ja muiden vaikuttamisen keinojen ja niiden vaikuttavuuden yhä järjestelmällisempään arviointiin
- Resurssien käytön seurannan kehittämiseen.

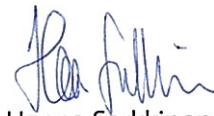

4.2 Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteet

Työ- ja tasa-arvo-osasto pyrkii vaikuttamaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tulostavoitteiden arviointiprosessiin siten, että sanallisen palautteen lisäksi myös arvosanojen kautta olisi entistä paremmin mahdollista kuvata tavoitteiden toteutuksessa saavutettuja pienempiäkin tavoitteiden ylityksiä.

Helsingissä 9.6.2022

Sosiaali- ja terveysministeri

Hanna Sarkkinen

Kansliapäällikkö

Kari Hakari

JAKELU

Ministeriön osastot
Tulossopimusten valmisteluryhmien puheenjohtajat ja sihteerit
Aluehallintovirastojen työsuojelun vastualueet

TIEDOKSI

Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Perhe- ja peruspalveluministeri
Tarkastuspäällikkö Niina Sipiläinen

